

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse elektronrahaasutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise üle teostatavat järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ”

KOM(2008) 627 lõplik – 2008/1090 (COD)

(2009/C 218/06)

30. oktoobril 2008 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 47 lõike 2 esimesele ja kolmandale lausele ja artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse elektronrahaasutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise üle teostatavat järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 3. veebruaril 2009. Raportöör oli Peter MORGAN.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 451. istungjärgul 25.–26. veebruaril 2009 (26. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 156, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 10.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Elektroonilise andmetöötuse järk-järgulisest kohaldamisest finantsteenustele võiks järeldada, et meil juba on elektronraha. Tšekke loetakse ja sorditakse elektrooniliselt ning deebet- ja krediitkaarte loetakse elektrooniliselt pangautomaatides, müügipunktide makseterminalides ja muudes makseseadmetes. Kõik nimetatud rakendused põhinevad pangavarvel olemasoleval krediidil, mida saab piirata hoiustega või mille võivad määrata pangad (nt krediitkaartide puhul). Kõigil juhtudel on pank läbi viinud uurimise kliendi krediidikõlblikkuse ja usaldusväärse tuvastamiseks ning andnud vastavalt välja tšekiraamatud ning deebet- ja krediitkaardid. Juurdepääs sellele elektroonilisele krediidisüsteemile sõltub krediidikõlblikkusest. Paljud – pangateenuseid mittekasutavad või vähe kasutavad – ühiskonnarühmad selles osaleda ei saa.

1.2 Elektronraha (e-raha) on teistsugune. See ei sõltu krediidist, vaid nõuab ettemaksu. Seejärel teisendatakse ettemaks elektroonilises meedias säilitatavaks pangatähtede elektrooniliseks asendajaks. Elektroonilist meediat haldab e-raha väljaandja. Ettemaksu sisaldav elektrooniline meedia võib olla kaasaskantav (tavaliselt ettemakstud kaardi kujul) või elektrooniliselt registreeritud ning interneti kaudu kättesaadav. E-raha võimaldab (tavaliselt) väiksemasummalisi sularahata makseid mitmesugustes keskkondades, nagu müügipunktides või internetis mobiili- või võrguteenuste kaudu. E-raha omamine ei ole otseselt seotud krediidikõlblikkusega. Vajalik on vaid ettemaksusuutlikkus.

1.3 E-raha ei rahulda tõenäoliselt kunagi kõiki vajadusi sama-väärselt rahaga. See ei asenda tõenäoliselt madratsi all hoitavat 500-euroste rahatähtede karpi, kuid peaks sobima maksetehinguteks, milleks me kanname kaasas münte või sularaha. Sellegipoolest on e-raha kasutuselevõtt olnud siiani väga aeglane. Edukad algatused on olnud seotud infoühiskonnas toimunud arengutega. E-raha peaks arenema kõrvuti infoühiskonnaga. See peaks olema infoühiskonna raha. Edasine areng sõltub ettevõtlusalgatustest ja tehnilisest uuendustegevusest infoühiskonnas. Kõnealuse direktiivi eesmärk on kõrvaldada takistused uuenduste ja innovatsiooni teel. Komitee toetab kõnealust eesmärki.

1.4 1990. aastatel nägi Euroopa Komisjon, et elektronraha andsid välja üksnes krediidasutused ning otsis viise kõnealuseid teenuseid pakkuvate ettevõtete ringi laiendamiseks. Turu arendamiseks koostas komisjon elektronraha direktiivi (2000/46/EÜ), et lihtsustada mittekrediidasutuste (elektronrahaasutused) juurdepääsu e-raha turule.

1.5 Elektronraha direktiivi eesmärk oli luua regulatiivne kord, mis vastaks uute elektronrahaasutuste riskiastmele ning mis võimaldaks tehnoloogia ja innovatsiooni arengut. Suurt edu ei ole saavutatud. E-rahast ei ole saadud loodetud määral võimalikku kasu ning seda ei peeta sularahale usaldusväärseks alternatiiviks.

1.6 Selle tulemusena viis komisjon läbi e-raha arengute laialtlevitud läbivaatamise. Komisjon jõudis järeldusele, et elektronraha direktiivi mõned sätted on pidurdanud elektronrahaturu arengut, takistades tehnoloogilist innovatsiooni. Konsulteerimise ja hindamisprotsessis tehti kindlaks kaks põhiprobleemi. Esimene puudutas e-raha ebaselget määratlust ning elektronraha direktiivi kohaldamisala. Teine probleem oli seotud õigusliku raamistikuga, mis puudutas järelevalvekorra ja rahapesuvastaste eeskirjade kohaldamist elektronrahateenuste suhtes. Jõuti järeldusele, et enamik elektronraha direktiivi sätteid vajavad muutmist, seega otsustati kehtiv direktiiv asendada uue direktiiviga, mille eelnõu (KOM(2008) 627 lõplik) on käesoleva arvamuse teema.

1.7 Kõnealuse direktiivi eesmärk on aidata kaasa uute, uuenduslike ja turvaliste elektronrahateenuste väljatöötamisele, võimaldada uutele turuosalistele juurdepääsu turule ning edendada tõelist ja tõhusat konkurentsi kõigi turuosaliste vahel. Komitee arvates tuleb kõnealune algatus õigeaegselt, kuna tarbija kaasatus infoühiskonda on eelmise aastakümne lõpust alates tohutult kasvanud ning praegu ilmneb allasurutud ja rahuldumata nõudlus tarbijasõbralike e-rahateenuste järele. Direktiiviga püütakse kõrvaldada takistused ettevõtjalgatuste teel kõnealuse nõudluse rahuldamiseks.

1.8 Uue regulatiivse korra kehtestamine finantssektoris on potentsiaalne probleem, arvestades pangandussüsteemi kriisi ning üldist muret pankade reguleerimise ebatõhususe pärast. Olenemata nimetatud probleemidest väljendab komitee heameelt selle üle, et pakutud kord on piisav ja proportsionaalne. Uusi eeskirju ei kohaldata pankadele, mis olid laenukriisi põhjustanud asutused; algkapitali nõude vähendamise eesmärk on üksnes vähendada takistusi turule sisenemiselt; elektronrahaasutuse kapitalireserv on proportsionaalne pankade omaga; kasutaja nõudeid esindavat raha kaitstakse konkreetselt piiratud hulga investeringutega; tehingutega seotud rahasummad on vähetahtsad. Kui elektronrahaasutustest peaks makseturul saama tõeline turujõud, võidakse direktiivi vastavalt selles sisalduvatele sätetele kogemuste valguses muuta.

1.9 Komiteel on teatud mure seoses tarbijakaitsega ning ta kutsub komisjoni üles muutma direktiivi seoses omavahendite investeerimisele seatud piirangutega, saadud summade kohese e-rahaks teisendamise, omavahendite kaitsmisega hübriidasutustes ning tasu kaotamisega e-raha lepingute varase tagastamise korral.

1.10 Sularaha on anonüümne. Lihtsates sularahatehingutes ei tuvastata makset sooritava isiku identiteeti. E-raha süsteemid võivad olla anonüümised või tuvastatavad. Kõrgem salvestatud

väärtuse ülemmäär 500 eurot peaks muutma e-raha atraktiivsemaks potentsiaalsetele kasutajatele, eriti pangateenuseid mittekasutavatele või vähe kasutavatele isikutele. Ratsionaalselt ei peaks nimetatud ülemmäärad põhjustama ebaproportsionaalselt suurt rahapesu ohtu. Kuid arvestades seda, mida on suurte sularahakogustega võimalik teha, on pakutud ülemmäärade osas jätkuvalt mõningaid kahtlusi. Kõrvalise tähtsusega probleem on seotud rahapesuvastaste eeskirjade väljatöötamisega. Komitee tõstatab küsimuse, kas kolmas rahapesuvastane direktiiv ei tuleks nüüd viia kooskõlla direktiivi ettepanekus esitatud ning makseteenuste direktiivis juba sisalduvate rangemate piirangutega.

1.11 Müntide ja rahatähtedega kaasnevad tootmiskulud ning käitlemiskulud pankadele ja ettevõtjatele. On selge, et ELi üldsus jääb truuks sularahale kui maksevahendile ja väärtuse sümbolile. Praegusel ebakindluse perioodil on märkimisväärselt suurenenud ringluses olevate pangatähtede hulk.

1.12 Direktiiv üksi seda suundumust ei muuda. Direktiiviga eemaldatakse takistused ettevõtete ja tehnoloogilise innovatsiooni teel. Ükski asutus ei saa üldsuselt nõuda e-raha kasutamist. Pangad on selles osas juhtpositsioonis, kuid väljaspool Belgiat (kus on *Proton* kaart) ei ole nad erilist edu saavutanud. Sõidu- ja telefonikaartide ning internetikaubanduse kogemusest saadud tõendusmaterjal näitab selgelt, et infoühiskonna rakendustel on kalduvus laiendada e-raha kasutust. Lisaks on e-raha sageli teise ettevõtte toode, seega võib väljaandja olla sageli hübriidettevõtte ja mitte üksnes e-rahale pühendunud asutus. Seost e-raha ja teiste ärimudelite vahel peetakse e-raha tekkimiseks väga oluliseks. Direktiiv on koostatud selliste arengute lihtsustamiseks ning komitee toetab seda.

1.13 Oluline probleem on seotud rahapesuvastaste eeskirjade väljatöötamisega. Komitee ei saa nõustuda asjaoluga, et kahes direktiivis on kehtestatud vastukäivad ülemmäärad. Sellega põhjustatakse vastuvõetamatut õiguslikku segadust. Kui kõnealuses direktiivis sedastatud ülemmäärad jäävad kehtima, tuleb rahapesuvastast direktiivi vastavalt muuta.

1.14 Komitee kutsub kõiki liikmesriike üles otsustama uue direktiivi rakendamisel positiivse poliitika kasuks. On oluline, et eeskirjad töötataks välja asjaomase tööstusega konsulteerides ning et need sõnastataks sellisel viisil, et need ei kujutaks endast rasket koormust ei e-raha väljaandjatele ega nende klientidele, kuna tehingutega seotud rahasummad on minimaalsed. Vastavalt võetud lähenemisviisile on riiklike asutuste pädevuses seda tõusuteel olevat tööstust kas toetada või see maha suruda. Komitee leiab, et kõnealust tööstust tuleks toetada kõigis liikmesriikides.

1.15 Direktiiv on oluline. Sellel võib olla kaugeleulatuv mõju. Komitee kutsub praeguseid ja võimalikke e-raha valdkonna osalejaid üles kõnealuse direktiivi valguses uuesti hindama oma tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja riske. Turule antakse teine võimalus.

2. Sissejuhatus

Punktides 2.2, 2.3 ja 2.4 selgitatakse elektronraha (e-raha) põhiomadusi ja selle seost infoühiskonnaga.

2.1 Selle kohta, kuidas tarbijate kaasatus infoühiskonnas viib e-raha vastuvõtmisele, on mitmeid näiteid.

2.2 Konkreetne näide on RFID⁽¹⁾ kaardi kasutamine. RFID kiibile saab salvestada rahalisi väärtusi ning seetõttu on selle tavarakendus makse teostamine juurdepääsuks ühistranspordile. Hong Kongis võeti 1997. aastal kasutusele *Octopus* kaart. See on taaslaetav kontaktivaba salvestatud väärtust sisaldav kiipkaart. Lisaks kasutusele Hong Kongi peaaegu kogu ühistranspordi maksesüsteemis saab seda kasutada ka maksete teostamiseks toidukauplustes, supermarketites, kiirtoidurestoranides, parkimis- ja müügiautomaatides jm. Kaarti kasutab 95 % Hong Kongi 16–65aastastest elanikest. See on näide sellest, kuidas tarbija kaasatus infoühiskonnas toob kaasa e-raha laiema arengu. Londonis võeti kasutusele *Oyster* kontaktivaba RFID kaart üldiseks kasutuseks ühistranspordis. Kasutajad prognoosivad nüüd selle laiendamist transpordisõlmede ja -jaamade ümber koondunud ajalehekioskitele, toidukauplustele ja kiirtoidukohtadele. RFID kaartide laialdase kasutuselevõtu korral leiavad sellised arengud kindlasti aset nii Ühendkuningriigis kui ka teistes liikmesriikides.

2.3 Teine levinum näide on ettemakstud mobiiltelefoni-kaardid, mida saab juba kasutada tasumiseks nii mitmekülgsete tegevuste eest, nagu arvutiabi telefon, konkurssidel osalemine, heategevuslikud annetused, interaktiivsed mängud, täiskasvanute meelelahutus ning uudised ja infoteenused. Sarnaselt ettemakstud sõidukaartidega määratletakse ettemakstud telefonikontosid e-rahana, kui salvestatud väärtust hakkavad aktsepteerima peale transpordi- või telefonioperaatori ka teised ettevõtted.

⁽¹⁾ RFID – raadiosagedustuvastus (Radio Frequency Identification), mille puhul kasutatakse elektroonilist kiipi, mis võidakse lisada eri meediatesse, nagu toote tuvastusmärgised või isikutunnistused. Kiipi loetakse juhtmeta lugejaga ning kaart peab vaid lugeja vastu puutuma. Nimetatud rakendust nimetatakse kontaktivabaks. Ka komitees kasutatavad hoonetele juurdepääsukaardid on RFID kaardid.

2.4 E-raha kasutamist edendab ka internet, sest e-rahaga saab rahuldada kaks olulist vajadust. Enamik ettevõtja ja tarbija vahelisi elektroonilisi tehinguid hõlmavad krediiditehingud. Pangateenuseid mittekasutavad inimesed jäävad automaatselt kõrvale, kuna neil ei ole krediit- või deebetkaarti. E-raha kaardi kasutamisega on neil võimalik interneti eelistest kasu saada. Märkimisväärselt on kasvanud ka tarbijatevahelised elektroonilised tehingud, mida stimuleerivad sellised oksjonikorraldajad nagu eBay. Tarbijatevahelised krediit- või deebetkaardi tehingud ei ole võimalikud. Nimetatud makse tuleb teostada turvalises e-rahast. See on toonud kaasa selliste süsteemide nagu *PayPal*⁽²⁾ tekkimise, millel on olnud tihe seos eBayga.

2.5 Sõidu- ja telefonikaartide ning internetikaubanduse kogemusest saadud tõendusmaterjal näitab, et infoühiskonna rakendused laiendavad e-raha kasutust. Lisaks näitab see, et e-raha võib olla teise ettevõtte kõrvaltoode, seega võib e-raha väljaandja olla sageli hübriidettevõtte. Sellist seost e-raha ja muu ettevõtluse vahel peetakse e-raha tekkimiseks väga oluliseks. Direktiiv on koostatud vastavalt.

2.6 Sellised krediidiasutused nagu pangad vastavad kõigile e-raha väljaandmiseks vajalikele tingimustele ning nad tegutsevad kohase regulatiivse korra alusel. Krediidiasutused on näidanud mõningast initsiatiivi. Belgias kasutusel olev *Proton* kaart on pangakonsortsiumi toode. *Proton* kaart seob deebetkaardi e-raha kaardi funktsiooniga ning on Belgia pankade klientide seas laialt levinud. On tõenäoline, et selliseid kontaktivaba e-raha funktsiooniga RFID tehnoloogial põhinevaid kombineeritud kaarte tuleb ringluses rohkem. Sellegipoolest on e-raha ja krediidiasutuste teiste toodete, nagu krediit- ja deebetkaardid, vahel selge huvide konflikt.

2.7 Täielikult litsentsitud elektronrahaasutuste piiratud arv (20 elektronrahaasutust ja 127 üksust, kelle suhtes kohaldatakse erandit) ja välja antud e-raha väike kogus (praegu ulatub ELis kasutusel olev e-raha kogus ühe miljardi euroni võrreldes rohkem kui 600 miljardi euro väärtuses ringluses oleva sularahaga) näitavad, et e-raha ei ole enamikus liikmesriikides veel käibele läinud. Lisaks on ringluses oleva sularaha kogus pidevalt kasvanud pärast euro käibeletulekut 2002. aastal.

⁽²⁾ *PayPal* alustas elektronrahaasutusena, mida reguleeris Ühendkuningriigi finantsteenuste amet (Financial Services Authority, FSA). Nüüdseks on sellest saanud krediidiasutus alalise asukohaga Luksemburgis.

2.8 Selle tulemusena on komisjon viinud läbi e-raha arengute laiaulatusliku läbivaatamise. Konsulteerimis- ja hindamisprotsessis tehti kindlaks olemasoleva elektronraha direktiivi kaks põhiprobleemi. Esimene puudutab e-raha ebaselget määratlust ning direktiivi kohaldamisala. Teine probleem on seotud õigusliku raamistikuga, mis puudutab järelevalvekorra ja rahapesuvastaste eeskirjade kohaldamist elektronrahateenuste suhtes.

2.9 Lisaks jõustub 2009. aasta novembrist makseteenuste direktiiv 2007/64/EÜ. Makseteenuste direktiiviga luuakse erikord makseasutustele. Kord on analoogne elektronrahaasutuste korraga. Makseteenuste direktiiv ei ole kooskõlas elektronraha direktiiviga. Seega, kui makseteenuste direktiiviga sätestatud korda läbi ei vaadata, suurendab see aja jooksul õiguslikku ebakindlust.

2.10 Eespool toodu tulemus on, et enamik elektronraha direktiivi sätteid vajavad muutmist, seepärast otsustati kehtiv direktiiv asendada uue direktiiviga, mille eelnõu on käesoleva arvamuse teema.

3. Direktiivi põhisisu

3.1 Kõnealuse direktiivi eesmärk on aidata kaasa uute, uuenduslike ja turvaliste elektronrahateenuste väljatöötamisele, võimaldada uutele turuosalistele juurdepääsu turule ning edendada tõelist ja tõhusat konkurentsi kõigi turuosaliste vahel. Prognooside kohaselt luuakse uuendustegevusega makseteenuste turul konkreetseid eeliseid tarbijatele, ettevõtetele ja majandusele laiemalt, samas kui loovad lahendused peaksid edendama maksete kiirust, kasutamise mugavust ja uusi funktsioone 21. sajandi e-ühiskonna jaoks.

3.2 Direktiivis selgitatakse elektronraha määratlust: „elektronraha” tähendab väljaandja vastu esitatud nõude vormis rahalist väärtust, mida hoitakse elektrooniliselt ja antakse välja rahaliste vahendite vastu (artikli 2 lõige 2). Direktiivi ei kohaldata ühe otstarbega (suletud süsteem) ettemakstud vahendite suhtes, mida on võimalik kasutada vaid piiratud viisil (artikli 1 punktid 3 ja 4).

3.3 Uue direktiivi kohaldamisala lihtsustab turule sisenemist, kuna seda kohaldatakse mitmeotstarbeliste (avatud süsteem) elektrooniliste talongide suhtes, nagu RFID kaardid ja mobiiltelefonikaardid, ning serveripõhise e-raha suhtes.

3.4 Elektronrahaasutuste tegevused on üldisemalt määratletud artiklites 8 ja 9. Neil on kaks mõõdet. Esiteks sedastatakse, et vastavalt makseteenuste direktiivi lisas määratletule võivad

nimetatud asutused pakkuda suuremat hulka makseteenuseid, sealhulgas laenu andmine, abiteenuste pakkumine ja maksesüsteemide haldamine. Teiseks tunnustatakse, et e-raha väljaandjad võivad tavapärase äritegevuse raames tegeleda muude tegevustega, nagu jaekaubandus või sideteenused. Viimasel juhul ei ole enam vaja luua eraldiseisvat elektronrahaasutust. Vaja on aga kaitsta e-raha vahendeid kooskõlas makseteenuste direktiivis sätestatuga. Tegevusloa andmine sellistele hübriidasutustele peaks edendama e-raha väljaandmise kasvu.

3.5 Tagastamise õigused on tarbijakaitse tunnusoone. Neid selgitatakse artiklis 5. Liikmesriigid tagavad, et elektronraha väljaandjad tagastavad elektronraha omanike nõudel igal ajal ja vastavalt nimiväärtusele omatava elektronraha rahalise väärtuse. Kõnealune säte on põhjustanud probleeme mobiiltelefonitelefonite juhtudel, kui ettemakstud telefoniteenuste asemel kasutati kaarti jaekaubanduses, kuid selle suhtes kohaldatakse nüüd artikli 5 sätteid.

3.6 Järelevalvekord järgib üldjoontes makseteenuste direktiivi asjaomaste artiklite sätteid. Siiski on esitatud erisätted, et kord oleks proportsionaalne kaasnevate riskidega. Sellel on mitu aspekti.

3.6.1 Elektronraha direktiivis sätestati, et elektronrahaasutuse algkapital peaks olema 1 miljon eurot. Nüüd peetakse seda kaasnevaid riske arvestades liiga suureks ning takistuseks uuenduslike VKEde loomisele e-raha valdkonnas. Uues ettepanekus on algkapitali nõuet vähendatud 125 000 euroni.

3.6.2 Lisaks algkapitali nõudele peavad elektronrahaasutuste omavahendid olema proportsioonis nende võlakohustustega. Elektronraha direktiivis oli see 2%. Uus nõue on 5%, mis väheneb mahu suurenedes vastavalt sellele, kumb on suurem, kas kasutuses oleva elektronraha väärtus või igakuine maksete maht.

3.6.3 Kasutuses oleva elektronraha väärtusele vastavate omavahendite investeerimisele on seatud piirangud, kuid ainult juhul, kui väljaandja tegeleb muu äritegevusega kui elektronraha väljaandmine (artikkel 9).

3.6.4 Ettepanekud kolmanda rahapesuvastase direktiivi korra muutmiseks on kooskõlas ettevõtete vajaduste ja tööstuse tavade. Sularaha asemel kasutatava e-raha väärtuse ülemmäära tehingu kohta suurendatakse 150-lt eurolt 500-le eurole (artikkel 16).

3.6.5 Elektronraha direktiiv võimaldas liikmesriikidel loobuda paljudest tegevusloa andmise nõuetest, et lihtsustada uute osalejate turule sisenemist ja uuendustegevust. Liikmesriigid kohaldasid nimetatud erandeid ebajärjekindlalt, luues turuosalejatele ebavõrdsed tingimused. Uus kord võimaldab jätkuvalt erandeid (artikkel 10), kuid nagu on täpsustatud makseteenuste direktiivi asjaomastes artiklites, ei tohi elektronrahaasutused, mille suhtes kohaldatakse erandit, tegutseda piiriülevalt. Teisisõnu, erandite kohaldamise korral passi ei saa.

4. Majanduslik ja sotsiaalne perspektiiv

4.1 Komitee on väga huvitatud edusammudest Lissaboni projekti eesmärkide saavutamisel. Direktiiv väärrib meie toetust, sest sellega toetatakse Lissaboni strateegia majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide saavutamist muu hulgas tehnoloogilise innovatsiooni, ettevõtlusalgatuse, loova internetitegevuse ja VKEde loomise kaudu, mis aitab kaasa 21. sajandi e-ühiskonna arenemisele.

4.2 Uue regulatiivse korra kehtestamine finantssektoris on potentsiaalne probleem, arvestades pangandussüsteemi kriisi ning üldist muret pankade reguleerimise ebatõhususe üle. Vaatamata nimetatud probleemidele väljendab komitee heameelt selle üle, et pakutud kord on piisav ja proportsionaalne järgmistel põhjustel:

- eeskirjad on kujundatud makseteenuseid pakkuvaid innovaatilisi VKEsid silmas pidades. Hiljutine panganduskriis kasvas välja pankade katteta krediitidest. Elektronrahaasutustel ei lubata välja anda kasutaja rahalistel vahenditel põhinevat laenu, seega riski ei teki;

- vastavalt omavahendite nõudele (punktid 3.6.1 ja 3.6.2) kasvab 125 000 euro suurune algkapital proportsionaalselt koos omavahendite väärtuse suurenemisega. Algkapitali nõude vähendamise eesmärk on üksnes vähendada takistusi turule sisenemisel. Direktiivis täpsustatakse märkimisväärseid kapitalinõudeid suurematele omavahenditele;

- elektronrahaasutuse kapitalireserv on proportsionaalne pankade omaga ning kasutaja nõudeid esindavat raha kaitsetakse konkreetselt piiratud hulga investeringutega;

- tehingutega seotud rahasummad on vähetähtsad. Kui elektronrahaasutustest peaks makseturul saama tõeline turujõud, võidakse direktiivi muuta vastavalt selles sisalduvatele sätete kogemuste valguses muuta.

4.3 Komiteel on teatud mure seoses tarbijakaitsega ning ta kutsus komisjoni üles tegema direktiivis järgmised muudatused.

4.3.1 Omavahendite investeerimisele seatud ülemmäära kohaldatakse praegu üksnes e-rahaga tegelevate hübriidasutuste suhtes. Klientide suurema kaitse tagamiseks tuleks nimetatud sätteid kohaldada kõigile elektronrahaasutustele.

4.3.2 Elektronrahaasutused ei või hoida klientide raha hoiustena. Saadud raha tuleks kohe teisendada e-rahaks. See kaitse-nõue ei ole direktiivis selgelt välja toodud.

4.3.3 Artiklit 9 tuleks muuta nii, et see väljendaks selget nõuet, et hübriidasutused peaksid konkreetselt kaitsma omavahendeid seoses kasutuses olevast e-rahast tulenevate kohustustega.

4.3.4 Artikli 5 punktiga 4 keelatakse tasu võtmine tagastamise eest lepingu lõpetamise kuupäeval, kuid artikli 5 punktis 5 lubatakse võtta tasu tagastamise eest enne lepingu lõppemist. Viimane säte tuleks välja jätta, sest tagastamisel lepingu kehtimise ajal ja lepingu lõppemisel ei ole vahet ning see toob tõenäoliselt kaasa rea lepingute lõpetamisi, mis leevendavad kliendi tundmist puudutavaid usaldatavusnõudeid.

4.4 ELi eri kultuurides suhtutakse sularahasse erinevalt, samuti suhtutakse erinevalt tehnoloogiasse. E-posti ja interneti kasutusmäärad võivad anda aimu e-rahaga tõenäolisest omaksvõtust. Teine tegur on jaekaubandus- ja teenustesektori demograafilised näitajad. Suurema tõenäosusega võtavad e-rahaga omaks kõigepealt suuremad ettevõtted. Nimetatud ja muudel liikmesriigi psüühikaga seotud põhjustel ei oleks mõistlik eeldada e-rahaga kasutuselevõttu ühtsel määral kogu ELis.

4.5 Ligikaudu 20st praeguseks akrediteeritud elektronrahaasutusest 15 on akrediteeritud Ühendkuningriigis. Sellesse on andnud oma panuse Ühendkuningriigi finantsteenuste ameti positiivne poliitika e-raha suhtes. Finantsteenuste amet konsulteeris tööstusega tagamaks, et Ühendkuningriigi eeskirjad toimiksid praktikas. Selles olid nad edukad. Komitee kutsub kõiki liikmesriike üles otsustama uue direktiivi suhtes sama positiivse poliitika kasuks. Selline poliitika peaks andma panuse e-raha järjest suuremasse omaksvõttu kogu ELis.

4.6 Oluline probleem on seotud rahapesuvastaste eeskirjade väljatöötamisega. Kolmandas rahapesuvastases direktiivis sisaldus artikkel, millega anti liikmesriikidele seoses elektronrahaga vabadus mitte kohaldada kliendi suhtes rakendatavat nõuetekohase hoolsuse korda või seda edasi lükata (lihtsustatud kord), kui hoitav summa ei ületa kalendriaastas 150 eurot seadme puhul, mida ei saa taaslaadida, või 2 500 eurot laetava seadme puhul. Vastavad piirmäärad nii makseteenuste direktiivis kui ka elektronraha direktiivi läbivaatamise ettepanekus on 500 ja 3 000 eurot. Komitee ei saa nõustuda asjaoluga, et kahes direktiivis on kehtestatud vastukäivad ülemmäärad. Sellega põhjustatakse vastuvõetamatut õiguslikku segadust. Kui kõnealuses direktiivis sedastatud ülemmäärad jäävad kehtima, tuleb rahapesuvastast direktiivi vastavalt muuta.

4.7 Sularaha on anonüümne. Lihtsates sularahatehingutes ei tuvastata makset sooritava isiku identiteeti. E-raha süsteemid

võivad olla anonüümsed või tuvastatavad. Elektronraha direktiivi rakendamise probleem liikmesriikides avaldus sageli kliendi identifitseerimise (*know your client*) viimises ekstreemsusteni. Vähetähtsate tehingute puhul soovivad paljud kasutajad säilitada oma anonüümsuse. See oli elektronraha direktiivi rakendamise tunnusjoon Ühendkuningriigis, et kliendi identifitseerimise meetmed võeti kasutusele alles siis, kui klient oli saavutanud teatud tegevustaseme. Kõrgem salvestatud väärtuse ülemmäär 500 eurot peaks muutma e-raha atraktiivsemaks potentsiaalsetele kasutajatele, eriti pangateenuseid mittekasutavatele või vähe kasutavatele isikutele. Ratsionaalselt ei peaks nimetatud ülemmäärad põhjustama ebaproportsionaalselt suurt rahapesu ohtu. Kuid arvestades seda, mida on suurte sularahakogustega võimalik teha, on pakutud ülemmäära osas jätkuvalt mõningaid kahtlusi.

4.8 E-raha lihtsustab finantsalast kaasatust. Ühiskonnas, kus üha enam eeldatakse, et makse teostatakse deebet- või krediitkaardiga, võib osutada väga atraktiivseks võimalus omandada sularaha vastu kaart, mida saab seejärel kasutada krediit- või deebetkaardi tehingutes. Eriti kasulik võiks see olla teatud ühiskonnarühmadele. Nende hulka kuuluvad sisserändajad, pangateenuseid mittekasutavad või vähe kasutavad elanikud ning, teatud tingimustel, noored ja puuetega isikud. Komitee tunneb muret selle üle, et tarbijakaitse seisukohast on nimetatud rühmad ka kõige haavatavamad. Liikmesriigid peaksid nimetatud haavatavusi arvestama direktiivi rakendamisel.

Brüssel, 26. veebruar 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI